

* **Štajerski deželni zbor** je sklican na 15. septembra t. l. Na dnevni red pride tudi vprašanje o reformi volilnega reda za štajerski deželni zbor. Slovenski deželni poslanci se bodo morali pripraviti na oster boj, zakaj preosnova volilnega reda je važna stvar, ki bo za štajerske Slovence lahko odločilnega pomena. Sp. štajerska mesta zastopajo še vedno samo Nemci; v tem oziru bi se že dalo nekaj priporiti in če bo splošna kurija pravično razdeljena, morajo v splošni kuriji na Spodnjem Štajerskem samo Slovenci biti izvoljeni.

* **Dr. Otokar Ribar** se je odločil, da obdrži svoj državnozborni mandat.

* **Jezikovni zakon.** Dunajska „Zeit“ poroča, da je gotovo, da se načrt jezikovnega zakona predloži zbornici že v jesenskem zasedanju.

* **Lueger o dunajskih Čehih.** Povodom zaprisege novih meščanov je imel župan dr. Lueger nagovor, v katerem je rekel, da ga zadnje čase Čehi strastno napadajo, češ, da je sovražnen Čehom. Toda on ni sovražnik Čehov ter jih ni nikjer zaničeval. Vendar dokler bo župan, mora varovati nemški značaj Dunaja, ker bi bila dvojezičnost za Dunaj nesreča (?).

* **Klerikalizem je na delu.** V Pragi se je vršil IV. katoliški shod češkoslovanskih katoličanov od 29. m. m. do 2. t. m. Na ta shod so prišli kardinal praški, visoka duhovščina in zastopniki plemenitaskih zaveznikov s celo tropo svojih uslužbencev in plačanih somišljenikov.

* **Vseslovanski shod.** Posvetovanja, ki so jih poedinili slovanski zastopniki vodili v Petrogradu in potem v Pragi, se bodo nadaljevala 15. decembra t. l. v Varšavi.

* **Zahteva po odpravi kartelov.** Glasilo čeških agrarcev „Venkov“ zahteva naj se izda zakon, s katerimi se karteli odpravijo.

* **Prebivalstvo Hrvaške in Slavonije** koncem 1. 1907. Statistični glavni urad v Zagrebu je obelodanil glavne podatke statistike ljudskega gibanja leta 1907. Po teh podatkih je štela Hrvaška in Slavonija (z vojaštvom vred) koncem 1907 — 2.626.630 prebivalcev, koncem leta 1906 le — 2.592.969. Večja hrvaška in slavonska mesta so štela 222.638 duš (med temi Zagreb 74.900). Drugo prebivalstvo se razdeli po županijah nastopno: Lika-Krbava 213.280, Modruš-Reka 224.636, Zagreb (izvzemi Zagreba) 517.775, Varaždin 288.634, Belovar-Križevac 335.701, Požega 259.848, Virovitica (izvzemi mesto Osijek) 241.805, Srem (izvzemi mesto Zemun) 396.743.

* **Hrvatje na Ogrskem.** Glasom naj-novejše statistike živi na Ogrskem 273.680 Hrvatov, bodisi da jih madjarska statistika pozna kot Bunjevce, Šokece, Ilire itd. Po županijah so Hrvatje razdeljeni: v Zali 85.608, v Somodju 11.641, Baranju 28.348, v Brasu 17.896, Sopronu 30.371, v Požunu 10.168, Feheru in Pešti 7669, v Krašo-Serenju 9126 in v Torontalu 3958 Hrvatov. Med Hrvatji je nad 100.000 kajkavcev, in sicer večinoma na murskih otokih, ki so sploh najčistejša hrvaška zemlja, kjer živi 81:11 Hrvatov ali 93:3% vsega prebivalstva.

* **Volilna reforma na Ogrskem.** Minister grof Andrássy izdeluje novo razdelitev volilnih okrajev, in sicer tako, da bodo v dveh tretjinah volilnih okrajev imeli Madjari večino. Za sedaj je šele razdeljena Sedmogradska. Na Sedmograskem je sedaj 15 velikih županij, kjer imajo v 11 županijah večino Rumuni in le v štirih Madjari. Po novi razdelitvi bo imela Sedmogradska le 10 županij, in sicer 5 madjarskih, 4 rumunske in 1 nemško. Cela Ogrska bo imela po novi razdelitvi 50 županij z madjarsko večino in le 15 županij, v katerih bodo imele večino nemadjarske narodnosti. In tako bi bila Madjarom zagotovljena hegemonija za vse večne čase, ako bodo s tem zadovoljne nemadjarske narodnosti.

* **Bodočnost Bosne in Hercegovine.** Vodja kadetov v ruski dumi, Miljukov, ki potuje po Hrvaškem, je izjavil nekemu dopisniku, da sedanji mednarodni položaj nikakor ni ugoden, da bi spravil na površje bosansko vprašanje, ki tvori mednarodno pravno vprašanje ter se dotika evropskega ravnotežja. Iz tega bi mogle nastati le komplikacije političke nature.

* **Finančne reforme v Črni gori.** Kakor poročajo iz Črne gore, je pozvan tja tajnik iz srbskega finančnega ministrstva Miloje Jovanović, ki mu bo poverjena popolna preosnova finančne uprave.

* **Reforme na Ruskem.** Predsednik državne dume Homjakov je izjavil, da mora duma pričeti v jeseni z resnimi reformami, ker vladajo na deželi strahovite nezakonitosti. Sodni izreki se mesece in mesece ne izvrše.

* **Bodoča naloga ruske dume.** Ministrski predsednik Stolipin je izjavil predsedniku državne dume, da so vesti o grozeči reakciji in odpravi dume neresnične. Vlada izdeluje zakonske načrte o lojalni samoupravi, o vsakem občinskem redu in o tiskovni svobodi za predstoječe zasedanje dume.

* **Sinod proti Tolstega jubileju.** Sinod poziva vse pravoverne, naj se ne udeležujejo proslave 80 letnice grofa Leva Tolstega ter poziva duhovništvo, naj razširja med ljudstvom spise, ki zavračajo Tolstega nauke. — Cerkev je s svojo duhovščino povsod enako reakcionarna in nasprotna vsaki prosveti.

* **Sankcionirano Rauchovo nasilstvo.** Cesar je pooblastil bana Raucha, da zavrne prošnjo akademičnega senata zagrebskega vseučilišča glede reaktiviranja nasilno upokojenega profesorja dr. Šurmina. Na ta način se pač ne bo doseglo pomirjenje duhov.

* **Za ustavo v Bosni in Hercegovini.** Povodom inspekcijskega potovanja ministra barona Buriana so srbske in mohamedanske organizacije razvile živahno agitacijo, da prepričajo ministra, da prebivalstvo ni zadovoljno s počasnim razvijanjem ustave, kakor namerava storiti Burian, temveč je Bosna zrela, da dobi takoj popolno ustavo. Prihodnje dni se vrši v Sarajevu mohamedansko-srbski shod zaradi ustave. Na shodu se določi besedilo spomenice, ki se pošlje delegacijam. — Dočim pa Srbi in mohamedani zahtevajo ustavo, hočejo Hrvatje (katoličani), da se najprej uredi vprašanje glede priklonitve Bosne in Hercegovine monarhiji. Hrvatje se namreč boje, da bi ostali v vseh zakonodajnih zastopih v manjšini, ako bi dobila Bosna ustavo, preden se reši vprašanje o aneksiji.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tov. Martelančeva iz Proseka in tov. Peček iz Gornje Branice sta nabrala pri zabavnem večeru ob priliki XX. skupščine „Zaveze“ v Gorici 53-10 K; tov. Jos. Kobal iz Dolenje vasi pri Senožečah 2 K; ob praznovanju službene 25 letnice nabral med jubilarji tov. Fr. Gärtner 71 K; tov. Angela Troštova iz Vodic 2 K; tov. Julij Slapšak iz Vodic 2 K; učiteljstvo v Rajhenburgu 12 K; Jakobinec Dimnikova 2 K; skupaj 144-10 K; zadnjič izkazanih 3360-75 K; doslej darovanih 3504-85 K. Bog plati!

Vestnik.

Dr. Lampe proti učiteljstvu. „Naš List“ piše: Ni dovolj, da poslanci in drugi govorniki S. L. S. po shodih vedno udrihajo po učiteljstvu ter svoja mladeniška društva naravnost pozivljajo, da se dejanski lotijo takih učiteljev, ki bi z golo delali politiki S. L. S., to se pravi, da bi organizirali ali delali za napredno stranko, zdaj pride še dež. odbornik Lampe in izjavi, da bodo na Kranjskem dobili boljše službe edinole člani „Slovanske zveze“. Kdor je omahljiv in mu hudo prede za kruh, si ne bo premisljal dolgo, stopiti v tabor, kjer se mu obetajo egiptovski lonci, toda značajnim učiteljem, ki imajo svoje trdno prepričanje, se bo po tej izjavi le še bolj vzbudil gnev in srd proti taki stranki, ki daje prednost najslabšim učiteljem, če so njih pristasi in zapostavlja najbolj zmogljive napredne učitelje. Poštenemu človeku se mora res že gabit taka praksa, ko se hoče uvesti absolutno paševanje. Kaj jim mar napredek v šoli, izobrazba naroda, da se le vrta kolesece klerikalne politike nemoteno. In izvrševalni organ, eksekutor v dež. odboru, še piše v slavnostni številki „Slovenca“: „Rodu, ki pride, boš prepričevalno govoril (namreč katoliški tisk), da je pravi katoličin vnet ljubitelj in veren gojitelj napredka, prosvete in kulture!“ Morda to velja o drugih katoličanih kakor smo naprednjaki, o dr. Lampetu in njegovih tovariših ni sluha o pravem gojenju napredka, prosvete in kulture. Bog ne daj, kam bi pa prišli, ko bi ljudstvo obdarili s tem. Dr. Lampe tudi piše: „Iz kamna in železa kreši svet z magujoče resnice in žar bratovske ljubezni!“ Kje je resnica pri vašem časopisu in kako daleč je bratovska ljubezen! Napredni učitelji, skusili ste že in skusili še boste to bratovsko ljubezen, ki se pri naših „katoličanih“ pokazuje v brezmejnem sovraštvu in v grešni strasti uničiti vse, ki ne trobijo v njih rog. Tako bratovsko ljubezen izvršujejo zastopniki katoliške misli pri nas!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: trvdka Fran Ksav. Krainz, naslednik Martin Gajšek v Mariboru, trgovina z manufakturim blagom, 20 K, ker ima mnogo odjemalcev izmed učiteljskega stanu. (Svoji k svojimi!) Socialni odsek kamniškega učiteljskega društva nabral 3-40 K; tovariš Anton Sepaher nabral v Postojni 3 K; pri Bohinju v Medvodah nabral tov. A. Rapé 1-20 K; ob priliki Jane-Koštrunovega večera v Zagorju ob Savi nabral tov. Stepišnik 7 K; g. Prijatelj iz St. Janža 6 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: Vodenik Šimen, Puc Fanči in Begoršek Ema, vsi iz St. Jurja ob Pesnici, tov. Miha Kalan iz St. Petra na Krasu. Bog plati!

Slavna šolska vodstva iznova opozarjamo na Adamičovo skladbo: Slava cesarju Francu Jožefu I! Cena 5 K. Naroča se v Učiteljski tiskarni. Ker je čisti dohodek namenjen učiteljskemu konviktu, zato zanesljivo pričakujemo, da si vsaka šola naroči vsaj po en iztis te krasne skladbe. Besedilo k tej spevoigri za učence se dobiva po 10 h.

Mladika, zasebna dekliška ljudska šola v prostorih mestnega dekliškega liceja ob Bleiweisovi cesti v Ljubljani, otvori letos že II. razred. Opozarjamo slovenske starše na to izoborno dekliško šolo. Več pobe oznanilo v današnjem listu.

Šolska vodstva in učiteljstvo opozarjamo na našo zvesto inserentnjo gospo Veroniko Kenda, trgovko s papirjem, šol. zvezki dom. izdelka itd. v Ljubljani, Dunajska cesta. Podpirajmo le tiste trgovce, ki podpirajo naš list z oglasili, prezirajmo pa tiste, ki se vzlic večkratnim pozivom pri oglašanju svojih trdk ne ozirajo na naš list.

Temeljni kamen Trubarjevemu spomeniku so slovesno položili v Ljubljani dne 8. septembra.

Italijanski mirovni kongres za sporazum s Slovani. V San Marino na Italijanskem se vrši šesti mirovni kongres. Udeleženci so odobrili resolucijo, v kateri se odobrava postopanje posebnega odbora v Londonu, ki se odobrava tudi za zblizanje in sporazum med Avstrijo in Italijo. (To je lepa slika „prisrčnosti“ med obema zaveznicama.) Poslanec Govi je predlagal, naj se osnuje v Trstu poseben italijansko-slovanski odbor za sporazum.

Resolucija za izboljšanje učiteljskih plač je sklenil tudi okrajni šolski svet radgonski.

Slavnostna veselica v proslavo 60 letnega vladanja Njega Veličanstva cesarja Fran Josipa I. ter otvoritev in blagoslovljenje nove ljudske šole v Spodnji Šiški bo v nedeljo, dne 13. septembra 1908, pod pokroviteljstvom visokorodne gospe baronice Karle Schwarzwode, soproge deželnega Ispredsednika. Blagoslovljenje novega šolskega poslopja bo po maši, ki bo ob 9. uri popoldne na prostem pred novim šolskim poslopjem. Začetek slavnostne veselice je ob 3. uri popoldne na Reininghausovem vrtu. Čisti dohodek je namenjen društvu „Otroški prijatelj“ in za siromašne otroke v Spodnji Šiški.

Umrla je dne 5. t. m. gospa Marija Božičeva, stara 69 let, soproga tov. Leop. Božiča, nadučitelja v p. v Žireh. Naše sožalje!

Dani se! Iz Istre nam pišejo: Na c. kr. kazniški šoli v Kopru je bilo razpisano II. učno mesto. — Prosilec za to mesto se je oglasila cela vrsta. Borba je bila huda. Največ prosilcev je bilo Lahov in Lahonov, ki pa niso imeli preizkušanj iz nemščine, še več pa ne iz hrvaščine. Med prosilci je bil tudi pristen Hrvat, Srečko Jurdana, šol. voditelj iz Pomere pri Pulju. — Mlad nadarjen in delaven učitelj je izprašan iz hrvaščine, nemščine in laščine. Ume tudi gladko slovensčino in nekaj madjarsčine, poleg tega je izboren pevec, violinist in orglavec. Prosil je in dobil to mesto. Da je nevolja med Lahoni v Kopru zaradi tega velika, se obsebi ume. — Mi pa vrlenu Hrvat iz srca čestitamo na tej zmagi. Na mnogaja leta!

Na c. kr. pripravnici za srednje šole na Proseku se prične šolsko leto dne 16. septembra s sv. mašo. Za tem se boče vpisovalo novo došle učence, nakar se prične redni pouk. Vsi oni starši, ki žele, da bi bili njihovi sinovi deležni tega pouka, se morajo obvezati, da bodo pošiljali svoje sinove v daljino izobrazbo na srednje šole. Na one starše pa, ki bi samo le želeli, da bi se njihovi sinovi naučili kaj nemščine, se ne bo moglo več ozirati, ker ta šola bi potem več ne odgovarjala svojemu namenu. Učenci se morajo javiti v spremstvu staršev, ozir. namestnikov. Prinesti morajo zadnje šolsko izpričevalo s prav dobrim uspehom, rojstni krstni list, izpričevalo o cepljenju kozice in o zdravih očeh.

Deželno meščansko šolo v Celju je obiskovalo polovica Slovencev. Sedaj sta predstavljena učitelja Freiburger in Lakitsch v Radgona, na njuno mesto pa prideta na „lastno prošnjo“ zopet dva Nemca iz Judenburga in Radgone, učitelja Hölzl in Lechner. Slovenskih prosilcev dež. šolski svet vobče ni upošteval. Priporočamo to dejstvo štajerskim deželnim poslancom.

Strašno hudodelstvo učiteljskega konvikta. „Gorica“ z dne 25. pret. m. piše: Na Češkem so priridili predzadnjo soboto liberalci študentje ples. Pili so celo noč. Nek učiteljskičnik je napravil stavo, da bo odložil na prižnico farne cerkve svoje ekskremente. Priča tega barabskega čina je bil pa en učitelj. Ko je ljudstvo to izvedelo, je nastala strašna razburjenost. Vsled te ljudske nevolje je morala liberalna nesnaga bežati. Dne 12. t. m. so ga pa žandarji vlovili v neki vasi blizu Plzna. — Če se je to res zgodilo, tudi mi ta čin nepremišljenosti in podviranosti najstrožje obojamo. Nikakor pa ne odobravamo tega, kar govori „Gorica“ dalje, pišoč: Ta duh torej vlada med vzgojitelji otrok krščanskega ljudstva. Naši slovenski liberalci niso veliko boljši. Da se človek o tem prepriča, zadostuje, da vzame v roke le eno številko njihovega „Učiteljskega Tovariša“. Tu ne bereš skoro drugega kot najostrejšejše psovke na vero in duhovnike. Če misli liberalno učiteljstvo, da bo še dolgo nezakazovano grešilo na potrpežljivost ljudstva, se jako moti. Struna bo počela! Prišel bo čas, ko vam bo ljudstvo rahljalo ne le lebrade, ampak tudi kosti. — Tem besedam je težko kaj dostaviti, ker so višek

perfidnosti. Seveda bo počila struna, pa morda še kaj drugega. Vsak mlečnozob poba vendar ne bo neženirano lagal o nas in o našem listu. To si naj pri „Gorici“ zapomnijo!

Zenski tečaj na c. kr. pletarski šoli v Radovljici. Na c. kr. pletarski šoli v Radovljici prične ženski tečaj za pletarski pouk. K temu tečaju so pripuščene učence, ki so dovršile ljudsko šolo in so dopolnile štirinajsto leto. — Tečaj se otvori takoj, priglasila se sprejemajo vsak dan.

Poročila se je v Curihu v Švici gledališka igralka Marija Vera Eppich, bivša ljudskošolska učiteljica na Goriškem, z baronom von der Osten-Sacken iz Kurlandsees. — Poročil se je v Gorici Josip Rakovšček, nadučitelj pri Sv. Luciji na Goriškem, z gospodično Liziko Jaklinovo, bivšo učiteljico, oba iz Kobarida. Bilo srečno!

Razširitev šole. Ljudsko šolo na Gorici pri Mozirju v gornjesavinjski dolini bodo razširili. Tozadevni troški so proračunjeni na 19.000 K.

Tečaj o primernem izkoriščanju sadjarstva in zelenjadarstva se uprizaru na dež. vinarski in sadjarski šoli v Mariboru od 21. do 26. septembra. Pripuščeni so v ta kurz 30 udeležencev. Oglas do 15. septembra t. l.

Družabni bojkot učiteljstva, pravi „Rdeči prapor“, je najnovejšo geslo slovenskih klerikalcev. Potem nadaljuje: Razglasil ga je v nedeljo v savinjski dolini klerikalni znanstvenik Trseglav. S tem geslom je zaznamovana retirada; še pred kratkim so bili slov. klerikaleci v boju proti učiteljstvu bolj radikalni in prav gospod Trseglav je bil oznanjevalec brahialne taktike. Na dosedanjih shodih je omenjeni gospod pozival kmetske fante na ravnanost, da naj pretepejo učitelje; sedaj se je bojevitost toliko polegla, da je ostal le še družabni bojkot. Klerikaleci ga pridigajo mladini. Neizrečeni fantazmi naj presojajo, če ima učitelj „pravo vero“, če je dovolj klerikalen in tercijalen, a če ni, naj „prekinejo vsako družabno občevarje z njim“. Če se prevdari je stvar zelo smešna. Učitelj, ki bi se ustrašil takega zelenega bojkota, bi moral biti že jako nenormalen strahopetec. Ampak poleg vse komike je vendar v stvari še nekaj drugega. Katoliška cerkev uči, da je „vsaka oblast od boga“. Če vsaka, torej tudi učiteljska in kdor se punta proti bogu, kdor šuje zoper učitelje, šuje zoper boga. Brezbožen je po doslednosti katoliških naukov vsak upor in klerikaleci, ki oznaajo upor proti učiteljski oblasti, se s tem postavljajo v vrste brezbožcev. Kako pa morejo brezbožci potem agitirati za katolicizem.

Na meščansko šolo v Celju prideta, kakor smo že javili, namesto odhajajočih učiteljev Freybergerja in Lakitscha zopet dva Nemca. Deželni odbor štajerski ju je tja kar brevi manu dekretiral „auf eigenes Ansuchen!“ Mesti se niti nista v redno nameščenje razpisali. Na ta način slovenski učitelji še do kompetence ne pridejo! Res, fine razmere!

Iz šolske službe. Absolvirani učiteljski kandidat Franc Levstik je imenovan za provizoričnega učitelja v Mokronogu, absolvirani učit. kandidat Karel Sovre pa za takega v Radečah. Dosedanja provizorična učitelja v Sodražici Stefanija Tomšičeva je imenovana za provizoričnega učitelja in šolsko voditeljico v Novem kotu. — Absolvirani učit. kandidat Viktor Volk je imenovan za provizoričnega učitelja v Knežaku, dosedanja provizorični učitelj v Knežaku Franc Starman pa za provizoričnega učitelja in voditelja v Matenji vasi. — Absolvirani učit. kandidat Vladimir P. ožar je imenovan za provizoričnega učitelja in šolskega voditelja v Slapu, absolvirana učit. kandidatinja Viktorija Uršičeva pa za provizoričnega učiteljico in šolsko voditeljico v Lozicah. — Ljudski učitelj Dominik Venturini v Kopru je imenovan vadmškim učiteljem na tamošnjem učiteljskem, suplent na državni nemški deški šoli v Trstu Ivan Kren je imenovan podučiteljem na tej šoli. — Absolvirani učiteljski kandidat Iv. Šraj je imenovan za provizoričnega učitelja v Šmihelu pri Novem mestu.

Poročil se je dne 2. t. m. v Gradcu tov. Ernst Slane, nadučitelj v Petrovčah pri Celju, z gospico Sidonijo Stuec, bivšo učiteljico. Čestitamo!

Brzojavka družbi sv. Cirila in Metoda ob priliki glavne skupščine gmotno nič ne hasne. Namesto brzojavke kupite pošto nakaznico, ki ji izročite večji ali manjši znesek, na odrezek pa pridite pozdrav skupščini! Seveda je treba to storiti par dni poprej. Pošiljatev naj se naslovi na moško podružnico sv. C. in M. v Ptuj. Lani je družba na ta način prejela lepo vsoto 477 K 51 h.

60 letnica kmetijske svobode. Dne 7. septembra je minilo šestdeset let tega, kar je kmet postal svoboden človek, ravnopraven državljan in nehal biti suženj graščinski in klostriški. Sicer je bil že cesar Jožef II. odpravil mnogo verig, na katere je bil kmet mnogo stoletij priklenjen, in znatno olajšal kmetovo sužnost, ali kmet je še vedno ostal tlačan brez pravice, bitje, ki je ginevalo v nevednosti. Graščinski valpet in graščinski pisar sta ga imela v rokah; prvi ga je podil na tlako in pobiral od njega desetino, drugi mu je rezal kruh pravice in ta kruh ni bil nič manj grenak, kakor je bila grenka tlaka. Po 90 in celo do 180 dni na leto je moral kmet brezplačno de-